

Spelend leren over multifunctionele landbouw

Kennis maken met de mogelijkheden en onmogelijkheden van de multifunctionele landbouw; ruim vijfhonderd jonge agrariërs deden dat door het Groot Agrarisch Kansenspel te spelen. Vooral de verbaazing over de opbrengsten van de activiteiten is groot. Een verslag van één van de bijeenkomsten.

Met de armen over elkaar en grappen makend staat een groep jonge boeren in Baarle-Nassau rondom een groot plastic spelbord: het Groot Agrarisch Kansenspel. Dit maken ze niet vaak mee bij bijeenkomsten van hun regionale afdeling van het Nederlands Agrarisch Jongeren Kontakt. Meestal zitten ze netjes naast of achter elkaar om te luisteren naar een inleider. Ze wachten af wat er gaat gebeuren. Dit keer loopt het anders. Voordat er uitleg komt over het spel, krijgen ze een formulier onder hun neus geduwd: een vragenlijst die dient als 'nulmeting' hoe ze tegenover multifunctionele landbouw staan. Na afloop krijgen ze nog zo'n formulier, belooft spelleider Marco Westerlanden.

>> Levende pionnen

Het spel begint. De jongeren, allemaal jongens, verdelen zich in vier groepen en iedere groep wijst één deelnemer aan als vertegenwoordiger. In verschillend gekleurde T-shirts zijn zij de levende pionnen op het spelbord. Om de beurt gooien ze met een grote dobbelsteen, komen uit bij een hokje op het kleed en voeren een opdracht uit. Of ze beantwoorden samen met hun teamgenoten een vraag die op de één of andere manier te maken heeft met multifunctionele landbouw. De groep met het hoogste aantal punten wint.

De eerste gooit. Deze speler komt op een vakje met de vraag: Wat is een blauwe dienst? Dit is een makkelijke beginvraag vindt hij, en

geeft het juiste antwoord. De volgende vraag is al wat lastiger. Het gaat om een dilemma, waarbij het aankomt op creativiteit. 'Je wilt met kinderopvang beginnen', leest de spelleider voor, 'De wethouder is enthousiast, maar de ambtenaar wil de activiteit tegenhouden omdat het te veel extra verkeer oplevert. Wat ga je doen?' De speler moet advies inwinnen bij de drie andere groepen en beslissen welk advies het beste is. Die groep krijgt dan de punten. De een geeft het advies een bushalte neer te zetten, de tweede wil de weg afsluiten en de derde adviseert een minibusje te kopen, de kinderen van de ambtenaar op te halen en ze naar de kinderopvang te brengen. Dit laatste is het beste advies, vindt de pion.

>> Moeilijke weetvragen

De stemming komt erin. Wie eerst nog wat achteraf stond, komt nu langs de rand van het kleed staan. 'Weetvragen' blijken het moeilijkst te zijn. Wat was de naam van de nota die voormalig minister Veerman in 2007 naar de Tweede Kamer stuurde? Niemand heeft gehoord van 'Kiezen voor landbouw'. Ook heeft niemand een idee wat het kost om een tent een week te huren in het hoogseizoen bij 'Het Betere Boerenbed'. 70 euro denkt de één. Nee, joh, meer, denkt de ander en zegt 150 euro. Het hoogste bod is uiteindelijk 250 euro. Maar ook dat blijkt veel te laag te zijn. Het komt neer op 710 euro per week. Daar zijn de jongens wel even stil van. Ze laten

Kennismaken met multifunctionele landbouw

Wageningen UR heeft het Groot Agrarisch Kansenspel ontwikkeld om deelnemers op een ludieke manier na te laten denken over de mogelijkheden en onmogelijkheden van multifunctionele landbouw.

In het eerste kwartaal van 2008 is het spel aangeboden aan de regionale afdelingen van het Nederlands Agrarisch Jongeren Kontakt. Een bijeenkomst bestaat uit het spel, geleid door een spelleider, en een verhaal van een multifunctionele ondernemer uit het netwerk Waardewerken. Tot nu toe hebben zo'n vijfhonderd agrarische jongeren meegedaan.

Bij alle bijeenkomsten hebben de deelnemers vooraf en achteraf een vragenformulier ingevuld. Na een paar maanden wordt de deelnemers gevraagd wat ze in de praktijk met de avond hebben gedaan. Wageningen UR gaat de antwoorden analyseren en kijken of de bijeenkomsten bijdragen aan meer kennis over multifunctionele landbouw en of zo'n spel een goede manier is om jonge ondernemers kennis bij te brengen.

nog maar een pilsje brengen door de barman en eten wat popcorn. Ondertussen tekent een van de pionnen op een groot vel papier op de muur. Hij probeert een gezegde dat raakvlakken heeft met de landbouw uit te beelden: het gras voor iemands neus wegmaaien. Best lastig als je eigenlijk nooit tekent. Zijn teamgenoten raden het dan ook niet. Geen punten erbij, maar wel veel gelach. Zo wisselen serieuze vragen en humor elkaar af. Vooral de economische vragen maken indruk. De kosten van de tent was een eyeopener, dus nu zetten ze al wat hoger in. Hoeveel kost een arrangement van een dag poldersport, kaasmaken en na afloop barbecuen voor twintig personen? De groepen schatten tussen 800 en 1200 euro. Het goede antwoord is nog iets hoger: 1300 euro.

>> Spanning loopt op

Het einde van het spel nadert en het wordt spannend, want twee groepen zitten elkaar op de hielen voor de overwinning. De jongens juttten hun pion op. 'Nee, niet tekenen!' De pion dreigt op een vakje te stappen waar een tekenopdracht aan vast zit. Dan kiest hij voor een dilemma. Te laat bedenkt hij dat dan een andere groep de

punten krijgt. Nou ja, het geeft niet. Het was leuk, vinden ze. Op het evaluatieformulier geven ze vrijwel allemaal het spelen van het spel een 4 of een 5 op een schaal van 1 tot 5.

Na het spel volgt nog een lezing van Johan Martens over zijn multifunctionele bedrijf met biologische landbouw, ouderenzorg en natuurbeheer in Biezenmortel. Zo krijgen de jonge agrariërs een compleet beeld van een goed draaiend plattelandsbedrijf dat zijn inkomsten voor het grootste deel uit andere zaken dan primaire landbouw haalt.

Wat tijdens het spel veel indruk heeft gemaakt, wordt bevestigd op het evaluatieformulier: 'Er is geld te verdienen in verbrede landbouw', schrijft iemand op. Maar de meesten houden het toch liever bij hun koeien en weten zeker dat multifunctionele landbouw niets voor hen is. 'Ik ben liever honderd procent van de dag met mijn koeien bezig', verwoordt een van hen. Iemand anders kruist aan dat multifunctionele landbouw misschien wat voor hem is, maar dat hij meer informatie nodig heeft.